

Kruno Prijatelj

BILJEŠKA O JEDNOM IZGUBLJENOM SPLITSKOM TRIPTIHU

Pojam »dalmatinske slikarske škole«, tog značajnog poglavlja povijesti slikarstva na našoj obali s uključivo svojom specifičnom dubrovačkom varijantom, danas se datira od posljednjih decenija 14. do sredine 16. stoljeća. U toj problematici, koju je u stvari načeo još 1927. Lj. Karaman u svom značajnom članku u »O domaćem slikarstvu u Dalmaciji za vrijeme mletačkog gospodstva« u »Almanahu Jadranske straže«, učinjeni su posljednjih decenija krupni koraci koji su definirali profile mnogih protagonista. Šteta je što se rezultati djelomično osnivaju na relativno malenom broju sačuvanih djela jer je vrijeme uništilo veliki dio inventara »škole« bilo zbog krhkosti materijala, bilo što barok često nije imao shvaćanja za to razroblje. Tim je veća šteta svaki gubitak slika te epohe, a jedna od njih je propala upravo u Splitu u toku posljednjeg rata za bombardiranja crkve sv. Roka na Luću 3. siječnja 1944. Tada je ta crkva vrlo teško stradala i izgubila veći dio svog pokretnog inventara.

Među propalim umjetninama bio je i triptih koji bi po svoj prilici mogao pripadati »dalmatinskoj slikarskoj školi«, a visio je na sjevernom lijevom zidu crkvice. Sjećajući se njega iz studentskih dana naveo sam ga u davnoj mladenačkoj knjižici »Slike domaće škole XV stoljeća u Splitu« koju je 1951. godine bila izdala Galerija umjetnina u Splitu. Na str. 22. spomenuo sam u bilješki da je u Splitu postojao« i jedan dosta rani poliptih škole u crkvi sv. Roka na Luću, ali je propao u bombardiranju g. 1943. (sic!), a da nije nikad bio ni proučen ni fotografiran«.

Zahvaljujući P. Petriću, koji se posebno zanimao tom crkvicom blizu koje je stanovao, mogu iznijeti neke podatke o tom triptihu. Prvi i najvažniji je iz vizitacije nadbiskupa Antuna Kadčića obavljene u pratnji kapelana Andrije Vuškovića (Visitatio urbana Antonii Cadeich Archiepiscopi Spalatensi u Nadbiskupskom arhivu u Splitu). Citat o triptihu nalazi se nakon opisa datog odrješenja mrtvih i glasi:

»Die 13 aprilis 1734.

Visitavit Ecclesiam S. Rochi Altare majus habet Iconem Beatae Mariae Virginis, S. Rochi a dextris, a sinistris S. Domnii«

Triptih je spomenuo i prof. Ante Belas u članku »Prva hrvatska škola u Splitu u crkvi sv. Roka na Lučcu« (»Jadranski dnevnik«, Split 14. veljače 1938), koji pretpostavlja da je bratovština dala sagraditi crkvicu sv. Roka na Lučcu poslije kuge 1587. godine nastavljajući: ». Da je crkvica iz XVI v. moglo bi se zaključiti po jednom triptihu, koji se nalazi u crkvi. Na tom triptihu prikazana je B. D. Marija, sa desne strane je sv. Roko, a s lijeve sv. Duje. Sudeći po izradbi triptih je iz XVI vijeka«.

Belasovu dataciju ne moramo uzeti sa sigurnošću jer je on bio povjesničar, a ne povjesničar umjetnosti. Koliko se sjećam pozadina likova je bila zlatne boje, a stilske crte gotičke, tako da je vjerojatnije mogao biti iz 15. stoljeća.

Da se triptih ne mora povezivati s osnutkom crkve, govori još jedna sačuvana umjetnina iz te crkve koja je izbjegla bombardiranju a danas se restaurirana nalazi u kapeli uz konkatedralnu crkvu sv. Petra. To je drvena skulptura Bogorodice s Djetetom koja se nalazila u sakristiji crkve. Kip prikazuje uspravni duguljasti Marijin lik s plaštom koji se spušta s glave i koji je prikopčan kopčom u obliku medaljona. Bogorodici fali desna ruka, a lijevom drži malog Isusa. Kip je polihromiran i izrazitih gotičkih crta, tako da ga je C. Fisković, koji ga je publicirao i reproducirao, datirao u prvu polovicu 15. stoljeća (C. Fisković, Drvena skulptura gotičkog stila u Splitu, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LI, Split 1940, str. 215, T.XXXI).

Crkva sv. Roka na Lučcu prvi se put navodi — kako me je također upozorio P. Petrić — u vizitaciji apostolskog vizitatora Mihovila Priulija (Michaelis Prioli episcopi vicentini Visitatio apostolica Spalatensis 1603, rukopis u Tajnom vatikanskom arhivu), te je zaista po svoj prilici sagrađena u posljednjoj četvrtini 16. stoljeća. Obje te umjetnine su, prema tome, donesene u crkvu. Usuđujem se iznijeti smionu hipotezu — s obzirom na stanovite veze tih dviju crkava istog patrona zaštitnika od kuge — da su ta dva umjetnička djela prenesena u pučku crkvicu na Lučcu iz crkve sv. Roka na Peristilu kojoj je renesansna fasada podignuta godine 1616, a za koju su gotički triptih i skulptura mogli u centru grada djelovati zastarjelo i bez vrijednosti u doba baroka koji za predmete iz gotike često nije pokazivao nužno razumijevanje.